

KATEDRALA SV. STOŠIJE

prokonzula Grgura (oko 1030), prikazuju redosljed prizora iz Kristova djetinjstva, a stilski su srodni reljefima u splitskoj krstionici i ulomcima iz crkve Sv. Petra u Solinu. Pluteji iz crkve Sv. Lovre istoga sadržaja stilski se povezuju s tranzenom iz Biskupije, a sličnih je značajki i portal Sv. Lovre. Najstariji građevni spomenik romaničkoga stila bila je bazilika Sv. Marije reda benediktinki, jednostavna oblika s tri apside, posvećena 1091. Pokraj nje su sagrađeni zvonik i zborna dvorana (kapitul) 1105–11, o čemu svjedoče natpisi kralja Kolomana i opatice Vekeneg. Na prvome katu zvonika je svod s dva dijagonalno postavljena prekriziha pojasa koji se upiru o stupove u uglovima prostorije, što je jedna od najstarijih pojava u eur. arhitekturi uopće. Crkva Sv. Krševana, posvećena 1175, pripadala je muškome benediktinskom samostanu. Romanički ukras zidnih ploha dosta je jednostavan; glavna apside ima izvana dekorativnu galeriju s raščlanje-

nim lukovima i stupićima. Najreprezentativniji romanički spomenik jest katedrala posvećena Sv. Anastaziji (Stošiji). Starokršć. bazilika pregrađena je u romaničkom slogu tijekom XII. st., a produžena tijekom XIII. st. (radovi završeni 1324). Na pročelju su slijepi lukovi u nizovima, a u sredini velika jednostavno ukrašena ruža (restaurirana poč. XX. st.). Tri portala imaju lunete obrubljene snopovima lukova i stupića, a nadvratnici i dovratnici ukrašeni su reljefima ant. nadahnuća. Na sjeveroist. bočnom zidu je dekorativna galerija. Unutrašnjost ima starokršć. proporcije, što je posljedica starijega građevnoga sloja. Pod apsidom je konstruirana trobrodna kripa koja nosi povišeni prezbiterij. Crkveni brodovi su odijeljeni stupovima i pilonima poredanima naizmjenice, a nad sporednim se brodovima nalazi galerija (matronej). Od drugih crkava građenih u romaničkom stilu očuvali su se dio zvonika crkve Sv. Nikole i ostaci